

Két hónapig a háborús Bulgáriában.

— El Ruszcsukba! — Epizódok. — A ruszcsuki polgármesternél —

Kemény munkát kellett végeznünk, hogy a bolgár főváros elhagyására az engedélyt megkapjuk. E tekintetben Bulgáriában igen nagy a szigorúság, vagyis jobbanmondva az ovatosság. A fővárosban és a királyság nagy városai-ban valósággal hemzsegek a kémek s a katonai hatóságok óvszabályai amennyire megérthetők és helyénvalók, éppen annyira kellemetlenek a jóhiszemű utasokra néze. Nekünk azért két napi intenzív utánjárás eredményeképpen sikerült megszerezni a kérdéses engedélyt, jöllehet hallottunk olyan esetről is, hogy valakinek két teljes hónapig kellett várakoznia... Eredeti tervünk az volt, hogy Philipopolis—Stara—Lagorán—Gorna—Orachovicán keresztül, a csudaszép balkáni vonalon, meglátogatják Tranove-t, a bolgár cárok ősrégi koronázó helyét, nemcsak azért, mert Ferdinánd cár éppen akkor ott tartózkodott, nemcsak azért, hogy a néhány év előtti katasztrofális földrengés szeszélyes pusztításának maradványait megsemmisítsük, avagy az egész város alatt elvonuló alagutakon keresztül vágtassunk, hanem legfőbbképpen azért, hogy az ősi város tagadhatatlanul nagy értéket képviselő műkincseit, monostorjait, sok évszázad viharjaival dacoló templomait tanulmányozhassuk. E tervünk azonban sajnos! a balkán vonalon történt földcsuszamlás miatt nem valósulhatott meg. Meg kellett tehát elégednünk azzal, hogy a már ismert Isker menti vonalon folytassuk utunkat Mezdraig, innen Plevnán keresztül Gorna—Orachovica—Ruszcsuk felé. Augusztus 16-án délután indultunk hárman, Pál Imre, Kasza László és én, Főhsz Zoltán Szófiában maradt, hogy egy meghatározott napon az akkor már kiszemelt bolgár diákokat Lom-Palánkára kalauzolja, ahol találkozunk kellett. Az állomásparancsnok igazi bolgár szeretetreméltósággal külön fülkét bocsátott rendelkezésünkre egy másodiknak kinevezett harmadik osztályú kocsi. Az ajtóra kiragasztották a parancsnokság hivatalos pecsétjével ellátott „Zaete” (elfoglalt) jelzést és így, a teljesen zsúfolt vonaton, kellemes és nyugodt utazásnak nézhettünk elébe. Meg kell még jegyeznem, hogy néhány szófiái jóbarátom, ottani újságírók, közöttük a Stefan Ivanov, a jeles poéta, rajongó magyar barát és Fleischmann ur a „Magyar-Egylet” szeretetreméltó főtitkára, nagy elfoglaltságuk ellenére is megjelentek a vonatnál, hogy a távozó szegedieknek annak rendje és módja szerint, utolsó Isten hozzádot mondjanak...

A vonat elindult és a kis fülkében megcsendült a szegedi diákok magyar himnusa, amelyet azután, a paritás kedvéért a „Sumi Marica” lelkes akkordjai követtek. Majd uzsonnához láttak. A menü: a jó étvágy és egy remek görögdinnye. A folyosón áldogáló utasok irigykedve néztek bennünket, a súlyos időkben is oly kényelmesen utazó idegeneket. Én természetesen meginvitáltam néhányat és azután vidám hangulatban, barátságos társalgás közepette, rohantak a sürgönyoszlopok, szaladtak az órák az Iszker folyó mentén a Balkán alagútjain át, Mezdra felé...

Eppen egy alagútból jött ki a vonatunk amidőn lelkesedve szaladt be a folyosóról az én kedves komám és lakótársam. Egy magyar bakát vonszolt littérálisan maga után a jó fiú és szemei még a szokottnál is jobban villogtak, ajkain is ott ékeskedett az ő kedves mosolya.

— Tanár ur! Tanár ur! Fogtam egy magyart! — mondá kitörő örömmel.

A deliquens 40 év körüli, tömzsi, erőteljes férfiú, káplári rangban. Udvariasan köszön és látszik rajta, hogy meghatotta őt az én huncut kiskomám nagyon is kézzelfogható vendégszeretete. Szemügyre veszem a magyart és ezután ezt kérdelem tőle:

— Mit csinál maga itt káplár uram!

— Telegrafista vagyok. Osztagom Plevnában van és én hetenként háromszor teszem meg ezt az utat, mint futár...

— Hát azután idáig jutottunk Menyőből káplár uram, mondtam... Idáig... Menyőből a kies szilágymegyei falucskából, Plevnába, Szófiába és Isten tudja, hogy még hova... Gondolta volna ön ezt, káplár uram, annak idején, amikor a Piciri kutyát, avagy a Gányó kecskét fogtuk be a talicskába, hogy kukoricaköröt hordjunk a mezőről... Káplár uram... káplár uram, ha elképzei az ember, hogy mindennek az az őszszakálu és mégis örökké ifjú, örökké vidám uriember az oka, akit mi *Életnek* nevezünk.

Ugy kellett tartani az ipsét, hogy el ne essen...

— Hát kihez van szerencsém... Nem értem hebegé... nem... nem...

Megmondtam a nevemet az én kedves Balog Náci gyermekkori pajtásomnak... Szó nélkül a nyakamba borult. A harctereket megjárt, gránát esővel, srappell fergeteggel dacoló jó székely baka sirt mint egy gyermek. Magam is ellágyultam, Hogy is ne! 25 kerek esztendeje nem láttuk egymást, mi a legjobb gyermekkori pajtások, inkább testvérek... Annak a kis szilágnyi falunak a szülőit, amelynek levegőjéből egy egész életrevalót vittünk magunkkal bolyongó utjainkon, világvárosok tömkelegén keresztül... Milyen is ez az élet! A mindent halomra döntő világrengésnek kellett kitörnie, hogy két testvéri szív találkozzék egymással a távoli idegenben... Hogy úgy kiráncigálja egy alagut homályából, gyermekkori legkedvesebb pajtásomat, az én csintalan kis lakótársam.

Mondtam, hogy sokkal tartozom ennek, ennek a kékes szemű kis szegedi fiúnak...

— Kérem, ajánljon nekünk egy jó szállót — mondtam egy urnak a ruszcsuki pályaudvaron.

— Szálljanak meg az urak a Commerciálba. Elsőrangú hely, tiszta, elegáns és olcsó.

Török kocsisunk busás árért vitt el bennünket a jeles vendégfogadóba... Három ágyas szoba 6 frank. Maga a helyiség nem nagyon biztató... De mi ezt már megszoktuk a Balkánon... Fő az, hogy hivatlan lakótársaink ne legyenek... 18 óras uttól kifáradva, összetörve, lepihentünk. Mint a bunda aludtunk reggelig... Egyszerre csak a folyosóról besompolyog az én komám... Színészi gesztusokkal és mimikával titokzatosan integet... Sejtettem, hogy valami huncut dolognak kellett történnie... Lábujhegyen osonunk ki... A félig nyitott ajtón bekukkantunk a szomszéd szobába... Hát uram fia! Egy egész karaván makedon cigány hűsöl ott... Vajda, vajdáné, fiatalok, rajkók, exotikus- és Ádám kostümekben...

„Szomszédaink a derék makedon cigányok!” A ruszcsuki tiszta, elegáns, elsőrangú és olcsó szállodában.

A csudaszép dunaparti város, a királyság második kereskedelmi gócpontja, félig síkon, félig hegyen épült. Utcait szegélyező 2—3 emeletes épületek, szép templomok, mecsetek, minaretek, középületek, sétányok és squareok igen kellemes impressiót gyakorolnak az idegenre. A kostüm-ök variációja, a nagy sürgésforgás, a fülsiketítő lármák, a hajósok és matrózok sokasága, az intenzív halszag, a város felett kóválygó füstfelhő első tekintetre elámulják a kikötő- és gyárvárost. Szeged illusztris barátjának, Mihajloff polgármester urnak jóvoltából, megtekintettük az egész várost és ennek minden nevezetességét. A polgármester ur a város fogatát bocsájtotta rendelkezésünkre, egy városi hivatalnok kalauzolt bennünket. Va-

sárnap d. u. 2 órától egészen este 8 óráig róttuk a nagyvárost. Megnéztük a bőr-, sör-, szesz- és a nagyszabású cukorgyárat, amelyben egymagában 2 óránál többet időztünk. A gyár igazgatója, egy kedves osztrák mérnök, hazabelieinél ritkán látott szeretetreméltósággal magyarázta nekünk a cukorgyártás minden csinját-binját, minden titkát. A városi villanyműveket, a készülő vízreservoirt látogattuk meg meg, azután felhajtattunk egy hegyhátára, ahonnan csodaszép kilátás nyílik a román partra és a rommá lőtt Gyurgyevó városra.

Másnapra ebédre hívtak meg a polgármester ur. Az én kedves társaim, amint mondtani szokták, előrefenték fogukat a jó ebédre. Figyelmeztettem őket, hogy illedelmesek legyenek és hogy különösen ügyeljenek arra, hogy valami súlyosabb etikette sértéssel, szégyent ne hozzanak öszülő fejemre.

— De mi sokat szeretnénk enni, mondták.

— Hát hiszen azt megtehetitek; tudjátok mit? Kövessétek az én diákkori trükkömet: a tálaláskor nézzetek félre, hogy azt ne kelljen mondanatok: „köszönöm, elég már”.

A fiúk híven követték instrukcióimat: nem bánták meg.

Kitűnő ebéd, kitűnő hangulat, érdekes beszélgetés. De erről máskor. Ebéd után dohányzóba késő délutáni órákig folytattuk érdekes conversatiókat.

Azután bucsut vettünk.

— Szinte elfelejtettem önnek mondani tanár ur, hogy Ön Makkensen tábornok helyén ült.

A nagy német generális egy egész délutánt töltött el itt ugyanebben a karosszékből...

Jakab Dávid.

LEGUJABB.

ZÜRICH: október 6. Párisi lapok jelentik, hogy a hadügyminiszter rendeletet adott ki, melynek értelmében az ujonnan sorozott 1913—17. évbéli hadköteleseket alkalmasságuk esetén a legsürgősebben be kell hívni. Hir szerint Petain tábornok még az ősz folyamán nagy offenzívát akar véghez vinni és e célból akar az újraserozottakból tartalékot szervezni.

GENF: Hervét, a Victoir főszerkesztőjét a szociálista kongresszus majdnem egyhangúlag kizárta a pártból. Az erre vonatkozó határozati javaslat valósággal megbélyegzi Hervét.

GENF: A Journal de Geneve Oroszország helyzetét a legsötétebb színekkel festi. A bomlási processzus gyorsan halad előre, a teljes tönkrejutás elkerülhetetlen.

HELSINGFORS: A Pétervári Távirati Ügynökség jelenti: A szenátus kidolgozta a finnországi új politikai rendszer javaslatát, ami köztársasági lesz. A miniszterek csak a tartománygyűlésnek lesznek felelősek. A háboru után Oroszország csapatait visszavonja Finnországból és a jelenleg megszállott erődöket is kiüríti.

BERLIN: Beavatott diplomáciai forrásból közlik, hogy a Vatikán a központi hatalmak válaszigjegyzékeit azonnal továbbította az antantnak és hogy a jegyzékek hiteltel szövege már meg is érkezett Párisba.

Modern új Háló és Ebédlő berendezések

körös-, fűsölt főlgg- és körtefából kaphatók, mérsékelt árban. Egyébb butorok is vannak nagy választékban

KENDERESINÉL, Feketesas-utca 16. Keleti-palota. Telefon 836.